

מאז הלך אשר לעולמו לפני שנתיים, לא היה לברטה מי שידאג לה. ערב חורפי אחד הוא נרדם מול הטלוויזיה על הלייזי בוי בסלון בעוד ברטה התכרבלה לבדה במיטה. בשלוש בבוקר היא קמה בתהייה למה הוא לא בא לישון איתה, ואז גילתה לנגד עיניה גופה קפואה. היא עוד התרגזה על כך שהוא שוב העביר את הלילה מול הנטפליקס, ומי צריך את הדרעק הזה בזמן שאפשר לעשות דברים מועילים יותר בחיים כמו לא להשאיר כיור מטונף, אך לנוכח מגע עורו הקר ופניו הקפואות כל שיכלה לעשות היה לפלוט צרחה ולקרוא מהר לאמבולנס.

היא לא האמינה שזה קרה, שאשר שלה, שתמיד העריץ את האדמה שעליה היא עמדה, לא יהיה שם יותר למענה. עד יום מותו סחב סלים מן המרכול בקיבוץ כמו נער בן שבע-עשרה, בריא כמו שור. ברטה הייתה נוזפת בו שלא צריך לקנות כל כך הרבה, כי בסופו של יום חצי מקרר נזרק לפח, אבל אשר קנה וקנה ותמיד גם הצדיק זאת בטיעון המנצח: "ואם בדיוק יבואו אורחים? מים עם נענע וחפיסת ופל לימון זה בטח לא יספיק!"

ברטה תמיד התעקשה בחזרה. "אצלכם במשפחה כולם מתים בסוף משבץ או מהתקף לב. אם אתה רוצה להחזיר ציוד כי הלב שלך לא בנוי לסחוב עשרה קילו, תחזיר, אבל אם לא – יש לנו על מה לדבר."

ולבסוף הוא מת, ללא שום הודעה מוקדמת, השאיר אחריו אישה רדופת שדים, בית בקיבוץ, אפס צאצאים ועשרים מיליון שקלים שירש מאביו שהיה בעל מפעל גלילות ותיק בישראל. הוא הסתיר את הכסף מפני החבר'ה בקיבוץ בחשבון בנק בשווייץ, כי אם היו יודעים עליהם, היו גובים חלק נכבד מן הסכום, כיאה לקומוניסטים אמיתיים. למעשה, בדיוק ביום שבו אשר ציין יומולדת חמישים, אבא שלו, שהיה מיטיב לכת שאהב לטייל בכל העולם, הלך לאיבוד ביער ברומניה, שם תקף אותו דוב – והוא מת במקום. כל חייו רצה אשר לעזוב את הקיבוץ לטובת העיר הגדולה – תל אביב. אבל ברטה בכל פעם הזכירה לו מחדש כמה החבר'ה בקיבוץ לא פראירים, שהם יעלו עליהם והלך הכסף. כך תמיד התעורר ויכוח בין ברטה לאשר – מה לעשות עם הכסף? בעוד הוא רצה לנצל את הכספים לחיי מותרות קלים, ברטה דגלה בחיסכון מוחלט, שחס וחלילה לא ידעו עליהם. חוץ מזה, תמיד כדאי לשמור את הכסף להשד יודע מה, ולבטח לעת זקנה, הרי איש אינו יודע מתי תצטרך, מה ואיך.

היא הייתה אדם מורכב. יש שיגידו עקרה מרירה, ויש שיגידו אישה שהחיים פשוט לא היטיבו עימה. היא מיעטה לחייך, כמעט שלא התעניינה באיש ועסקה בעצמה מבוקר ועד ליל. וילדים? היא שנאה את כל הילדים שראתה סביבה. אפילו בילדים המתוקים של אחיה תמיד הייתה נוזפת שיפסיקו לעשות רעש ושילכו לשחק במקום אחר.

"בין שתיים לארבע!" צעקה פעם לאחיינים שלה ששיחקו בחצר ביתה בכדור גומי.

"אבל השעה ארבע וחמש דקות!" רוגל צעק לה חזרה.

היא לא חיכתה פעמיים, חטפה מידיהם את הכדור ודרכה עליו עד שכל האוויר יצא ממנו. גם קולות הבכי של שלושת אחייניה, שממש התחננו שתפסיק, לא סייעו.

כשהיו בני שתיים-עשרה, שמונה ושלוש, לקראת סוף אוגוסט, כשאפילו הקייטנות כבר לא פעלו, טסו הוריהם של הילדים לנופש בלוצרן וציריך, והוסכם כי ישימו אותם אצל דודה ברטה ודוד אשר בקיבוץ לחמישה ימים. בתמורה, ביקשה דודה ברטה רק בקשה קטנה: שיעבירו במזוודה את הכספים של הירושה שזה עתה קיבלו מאבא של אשר בדחיות לבחור בשם גיורא-רוג'ר בשווייץ, כדי שלקיבוץ לא תהיה דריסת רגל בסכומים האדירים שאשר קיבל בירושה.

המשימה בשדה התעופה צלחה, הסידור עם הילדים פחות.

ברטה חשבה לתומה שילדים הם כמו חיילים, שכל מה שתגיד להם יעשו – אחרת לא יקבלו אוכל. מְרוֹגֵל, האחין הבכור, דרשה שיעזור לה לצבוע את הבית, וכאשר הילד בעט בטעות בדלי ושפך חצי ליטר סיד על המרצפות שהוחלפו רק חצי שנה קודם לכן, היא ניסתה לחנוק אותו מרוב זעם. אומנם הוא לא הפך לסגול, אפילו לא לכחול, אבל היא כן תפסה אותו בצווארו וצרחת עליו שהוא עוד ישלם על זה ביוקר.

מדבש, שאז עוד נקראה יערה ובתקופת הצבא חוותה הארה אחרי שניצלה מגידול סרטני בעור, ברטה ביקשה עזרה בסידור הגינה, ניקוש עשבים, השקיה, גיזום ושתילה. אלא שאחרי שהילדה המסכנה השקתה כמה שתילי רקפות בבקבוק שמן הקיק שאשר הניח בסמוך, הצמח השתגע וביחד איתו גם ברטה.

"אין, הם לא יתנו לי לנוח, הפרזיטים. מה יש לך שם בראש, ילדה מעצבנת? צמר גפן?!" ברטה צרחה עליה, והבטיחה לה שלקינח של ארוחת הצוהריים כולם יאכלו מעוגת הביסקוויטים שידידה של אשר מהקיבוץ קנתה לו ליומולדת, ורק היא, הילדה האומללה, תיאלץ להסתפק בקינוח של פלחי גויאבה. מאביעד הקטן ביקשה שרק יקרצף את האמבטיות, אבל מטבע הדברים, בן השלוש לא הצליח לבצע ולו גם חצי דבר ממה שביקשה ממנו. "אתה ילד סתום, אמרו לך פעם?" ברטה חייכה אליו ונגעה ברכות בשפתו, "וכילד סתום, דודה ברטה אומרת לך שלא תגיע לכלום בחיים. אוקיי? מי סתום של דודה? מי?? חייכה אליו.

מאותו רגע מדיניות ההכלה של ברטה עברה למדיניות הזנחה. וכך, שלושת האחיינים עברו לבהות יום שלם בכל תוכניות הטלוויזיה החינוכית (פה ושם קיבלו פרוסות עם נקניק, פיפי וקקי).

כשהורים חזרו משווייץ, הילדים לא הפסיקו לבכות.

"מה עשית להם?" זעם שמואל, אח של ברטה.

"השאלה היא מה הם עשו בשבילי?" ברטה תקפה חזרה ונענתה ברצף קללות בפולנית ומייד אחריון טריקת טלפון.

מאז הילדים לא רצו לשמוע על דודה ברטה המפלצת המרושעת, ובטח שלא להגיע לבקר אותה.